



6
CULTURA
07.06.2013

UNIVERSITAT IMMA MERINO

Sociòleg sòlid en el líquid

Zygmunt Bauman ocuparà la setmana vinent, del 10 al 14 de juny, la Càtedra Ferrater Móra de la Universitat de Girona exposant les bases del seu pensament sobre la fragilitat humana en la mudança constant de les societats contemporànies



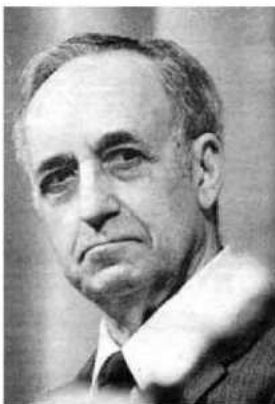
TEMPS LÍQUIDS.
VIURE EN UNA
ÈPOCA
D'INCERTESA
Zygmunt Bauman
Traducció:
Raül Garrigasait
Editorial: Viena
(Barcelona, 2007)
Pàgines: 136
Preu: 15 euros

Una categoria va expandint-se definint la inestabilitat de les societats contemporànies i la fragilitat i angoixa dels humans, cada cop més abocats a l'individualisme que contradiu l'antiga aspiració il·lustrada a la felicitat col·lectiva, davant de les exigències d'adaptació a uns canvis constants: la modernitat líquida. El sociòleg polonès Zygmunt Bauman (Poznan, 1925) va crear aquesta categoria a finals del segle XX, i el nou segle, a mesura que s'imposa el poder dels mercats desregulats i l'estat del benestar va debilitant-se, no fa més que confirmar el seu diagnòstic: la identitat, els vincles afectius, els valors, el temps, l'art i, al capdavant, la vida naufraguen en un món líquid sotmès a una transformació incessant.

A l'assaig *La vida líquida*, del 2005 i publicat sis anys després de *La modernitat líquida*, Bauman va definir-la com una vida devoradora: "Assigna al món, a les persones i a tots els altres fragments animats i inanimats el paper d'objectes de consum, és a dir d'objectes que perden la seva utilitat (conseqüentment, la seva atracció, el seu poder seductor i el seu valor) en el transcurs mateix de ser usats." A la vegada, les persones són consumidors condemnats a la insatisfacció (circumstància que, amb la crisi i la disminució de la capacitat adquisitiva, pren una altra dimensió que Bauman no ignora en les seves aportacions recents) mentre se senten empeses a abandonar els objectes o els serveis per tenir-ne de nous. A parer de Bauman, això fa que l'eliminació de residus sigui un dels dos principals reptes que la vida líquida ha d'afrontar; l'altre és l'amenaça de trobar-se relegat als rebujos: "En un món ple de consumidors i dels seus objectes de consum, la vida vacil·la incòmoda entre les alegries del consum i l'horror dels pilons d'escombraries."

Una llista impressionant

Josep Ferrater Móra [a la foto] va ser el primer professor que, el novembre del 1989, va ocupar la càtedra de pensament contemporani de la Universitat de Girona que du el seu nom. Dirigida per Josep Maria Terricabras des de la seva fundació, aquesta càtedra ha organitzat nombrosos seminaris i conferències, a més d'assumir la tasca de conservar, difondre i promoure l'estudi de l'obra de Ferrater després de la seva mort, el 1991. Pel que fa als seminaris, la càtedra ha estat ocupada per pensadors eminents de diverses



disciplines que hi han desenvolupat i discutit les línies mestres del seu pensament. Així, abans de Zygmunt Bauman, ha tingut com a professors, entre altres, els filòsofs Paul Ricoeur, Williard A. Quine, Adam Schaff, Richard Rorty, Peter Singer, Agnes Heller,

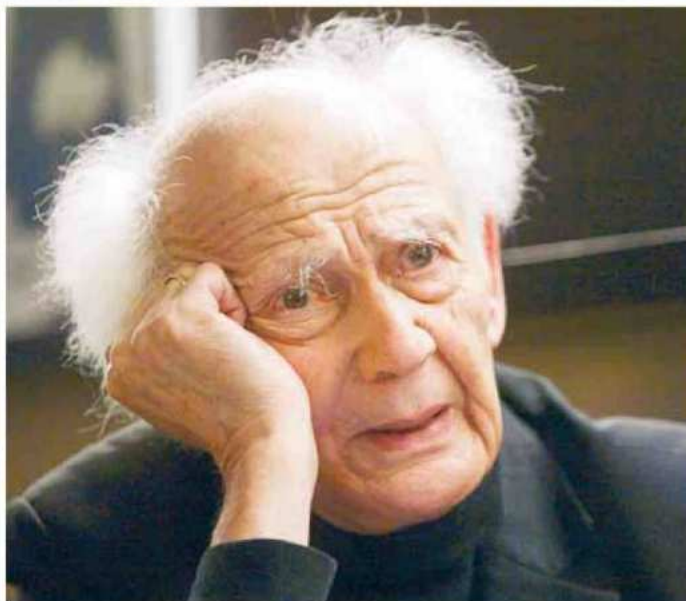
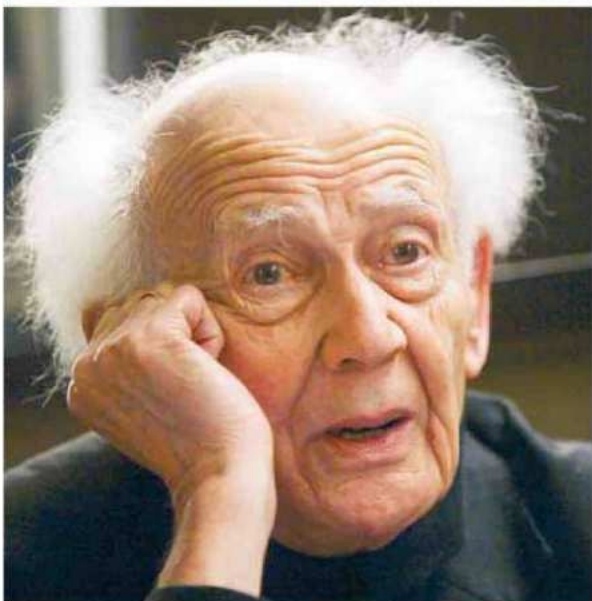
Seyla Benhabab i Gianni Vattimo; els historiadors Miquel Batllori, Eric Hobsbawm i Josep Fontana; el químic Ilya Prigogine; el matemàtic Lluís Antoni Santaló; el lingüista i activista polític Noam Chomsky; el teòleg Leonardo Boff; els sociòlegs Alain Touraine i Edgar Morin; i els cineastes Theo Angelopoulos i Agnès Varda.

Bauman afirma que la vida en una societat moderna líquida no pot aturar-se: modernitzar-se o morir. D'aquí, és una vida precària que es viu en unes condicions d'incertesa constant: hi ha el temor que ens agafin desprevinguts, que ens quedem enrere, que no puguem seguir els esdeveniments, que no ens adonem de les *dates de caducitat*. El sociòleg considera que aquells que hi triomfen, més a mesura que circulen en les proximitats del poder econòmic, són els individus tan lleugers, àgils i volàtils com el comerç i les finances cada cop més globalitzats. Aïllada en l'individualisme imperant, la persona *inadaptada* ho té difícil per sobreviure. Tanmateix, Bauman és un humanista que no renuncia a l'esperança que els ciutadans restitueixin els vincles socials i que confia en una educació pública no sotmesa a l'utilitarisme.

Als seus 88 anys, Bauman és un pensador en plena activitat que continua pensant, amb una solidesa que fa que sigui un intel·lectual de referència, la *societat líquida* en la seva mudança constant. Per això, les seves reflexions recents lamenten la subjugació de la política al poder econòmic i que els ciutadans s'hagin endeutat amb la innocència d'haver-se deixat entrapar en la set del consumisme desmesurat. La seva visió del món contemporani, i de les estratègies per afrontar-lo, les exposarà en el seminari que, del 10 al 14 de juny vinent, dirigirà a la Càtedra Ferrater Móra de la UdG amb el títol: *Challenges of the Liquid-Modern Age*. En relació amb els reptes que presenta l'època moderna, les cinc sessions es presenten amb aquests enuncis: "Viure al temps de l'interregne", "Viure a l'era de la diàspora", "Viure a l'era de la cultura digital", "Viure en la societat de consum" i "Viure amb somnis, temors i esperances".

Pel que fa a la primera sessió, relativa al fet de viure en un interregne, Bauman té present un concepte encunyat per Titus Livi a la *Història de Roma* a propòsit de la incertesa creada després de la mort de Ròmul, que havia governat Roma durant 38 anys, un llarg

Reportatge



Zygmunt Bauman
és un pensador amb una gran expressivitat gestual
JUANMA RAMOS

Definició

Un dels termes creats per Bauman que ha fet més fortuna és la *modernitat líquida*, que l'Enciclopèdia Catalana defineix així: "Metàfora encunyada pel sociòleg Zygmunt Bauman per aprehendre la naturalesa de la fase actual de la modernitat, caracteritzada per la dissolució dels vincles i compromisos sòlids entre les eleccions individuals i les accions col·lectives."

període que aleshores corresponia a la mitjana de vida. Què fer després de Ròmul? Què fer després que el vell ha mort sense haver nascut el nou? A parer de Bauman, el problema és que el poder real que controla les nostres vides és global mentre que els polítics encara pensen i actuen com si fos local. Considera que la sobirania dels estats és un concepte zombi que fa creure que està viu, però que està mort. Per això, creu que s'han d'unificar lleis i sobretot que la política recuperi poder en detriment de la tirania dels mercats.

Els orígens jueus de Bauman, que fa

temps que pensa sobre el món globalitzat i sobre les noves formes de pobresa i d'exclusió, possiblement van influir en el fet que abordés el tema de l'Holocaust (*Modernitat i Holocaust*) aportant la teoria que, més que fruit d'una barbàrie irracional, és una conseqüència de la modernitat racional i industrial, de manera que forma part d'aquesta societat i d'aquesta cultura. Arran de la invasió de Polònia, la seva família va marxar a Rússia, on el jove Bauman va enrolar-se amb una milícia polonesa a l'exili per lluitar contra l'exèrcit nazi. De retorn a Polònia després de la guerra, va afiliar-se al Partit

Comunista i va exercir com a professor de sociologia i filosofia a la universitat de Varsòvia. Bauman ha reconegut que va informar els serveis secrets de les activitats anticomunistes, però amb el temps ell mateix va ser vigilat per la seva llibertat de pensament. L'any 1968 va exiliar-se arran de la política antisemita desenvolupada pel govern comunista polonès. Va marxar a Israel, però s'hi va sentir incòmode perquè no és sionista. A primers dels setanta, va arribar a Anglaterra, país en el qual s'ha sentit adoptat exercint sobretot la docència a la Universitat de Leeds, on ara és professor emèrit. *